

דבורים מונוס

בסדרת הרצאותיו על הדבורים מתאר אותן שטיינר כישויות שמש חזרות אהבה, שהשיגו דרגת התפתחות אבולוציונית אליה יגיע האדם רק בעוד שתי התגשמויות פלנטריות

ניצן שפילמן

כאשר מביטים בדבורה מלקטת צוף, אפשר לחוות את החריצות והמסירות בהן היא פועלת. מצאת החמה ועד שקיעתה, בשדה ובתוך הדבורית (הכוורת), הדבורה מנקה, מאכילה, בונה, מייצרת דבש, שומרת על הסף ועוד. בהתמסרות מוחלטת, מתוך חוסר תאוותנות, היא אוספת צוף ופולן מן השדה, ולעולם תחלוק את שאספה עם בנות ובני קהילתה. היה וסכנה תאיים על הדבורית, מייד תזנק הדבורה בחירוף נפש ותגן על המושבה, גם אם יעלה לה הדבר בחייה. הפרט, היחיד, מקריב עצמו למען קהילה. שטיינר מכנה את הדבורה "בעל-חיים שמישי". בהרצאתו הראשונה על הדבורים הוא קושר את מחזור התפתחותן (במיוחד של העמלות והמלכה) עם סיבוב השמש סביב צירה!¹

מתות ומתהוות באהבה

הדבורים העמלות מוותרות על המיניות שלהן. המלכה היא היחידה שהאיכות המינית באה אצלה לידי ביטוי. היא יוצאת מהדבורית רק פעם אחת בחייה, באור השמש, למעוף כלולות בגבהי השמיים, במהלכו היא מתאחדת עם הזכר. מרגע זה תתמסר במשך כל ימיה להטלה של ביצי דבורים: עמלות וזכרים. טבע התשוקה המיני נסוג, ובמקומו מופיעה התמסרות נאמנה למלאכת הקהילה.

מושבת הדבורים היא אורגניזם-על. בכל מהלכה ניכרת חוכמה עילאית. שטיינר מתאר את הנפש הקבוצתית של מושבת הדבורים כישות שהשיגה דרגת התפתחות אבולוציונית שהאדם יגיע אליה רק בהתגשמות הפלנטרית של ונוס – השלב השישי בסדרה הפלנטרית (כלומר, בעוד שתי התגשמויות פלנטריות מאתנו, עם סיום שלב האדמה ולאחר ההתגשמות הפלנטרית של יופיטר).

במובן צר יותר, כאשר מתבוננים בתקופות התרבות של העידן הפוסט-אטלנטי: תקופת התרבות השישית שעל ספה

אנו עומדים, תהיה מאופיינת באחוות אחים. זהו עידן הדלי, בו המניע לפעולה לא יהיה החוק (או הדת), אלא האהבה – האהבה לרעינו כמונו. זו תהיה תקופה בה יקומו קהילות שיפעלו מתוך אחווה ויביאו לידי ביטוי את אהבתן באמצעות הקרבה עצמית להצלת אחים שנפלו בדרך? תקופה זו מתאפיינת כפריחה של תהליך ה"מות והתהווה". את סדרת הרצאותיו על הדבורים, מעט לפני חג המולד 1923, חתם שטיינר בתיאור התנחלות מושבת הדבורים. בעת ההתנחלות עוזבת המלכה הוותיקה את הדבורית, יחד עם עוד כשני שליש מהאוכלוסייה הבוגרת. המלכה הצעירה מתחילה זרם תורשה חדש בקריה הישנה, בעוד המלכה הוותיקה מייסדת קריה חדשה במקום אחר. את ההתנחלות משווה שטיינר לתהליך המוות וההתגשמות החדשה של האדם.

הטבע מלמד אותנו את האיכות הגבוהה ביותר בבריאה, את תהליך ה"מות והתהווה". מה שישות הפרפר מבטאת כתמונה בגלגוליו, מבטאת ישות הדבורה בהתנחלות הדבורית. מושבת הדבורים מתה בהתנחלות וקמה לתחייה בבניית הקריה החדשה. מוריס מטרלינק המשורר, הפילוסוף וחוקר הטבע הנלהב, מתאר את ההתנחלות בספרו **חיי הדבורים:** "רוח הכוורת קובעת את שעת הקורבן השנתי הגדול לגניוס מין-הדבורים. כוונתי להתנחלות, בה עם שלם, שהגיע למרומי השגשוג והכוח, מניח לפתע לדור הבא את כל נכסיו, ארמונותיו ומשכנותיו, וכן את כל פירות עמלו, כדי ללכת ולבקש במרחקים חוסר ודאות ומחסור, במולדת החדשה. [...] מי שלא ראה את הכוורת ערב קרבן גבורתה, לא ראה אותה בהדר תפארתה. זוהי שעתה היפה ביותר."³

סימפוניית הדבש והעוקץ

בסדרת הרצאותיו **האדם כסימפונייה של מילת הבריאה**⁴, קושר שטיינר הדוקות בין עולם הצומח לעולם החרקים,

ומדגיש שלמעשה יש לראות בהם שלם – האחד אינו יכול להתקיים בלעדי השני. הצמח הוא הישות המתפתחת מתוך הארצי ונפתחת בפריחתה הצבעונית והריחנית כלפי מעלה אל הקוסמי; ואילו ישות החרק (ובאופן אבטיפוסי – הפרפר) יורדת מן הקוסמי אל הארצי, בנחיתה על גביע הפרח. בעזרת שורשיו יונק הצמח מים מחשכת האדמה, מושך אותם כלפי מעלה אל העלים הירוקים, בהם מוטמעים חיי השמש – ומשם הלאה, תוך זיכוכ, אל הוויית גביע הפריחה. בפרח מתהווה הצוף, הנקטר, הסירופ. הדבורה המלקטת

יורדת אל הפרח ואוספת את הצוף. בעת ליקוט הצוף, הפרח חש עדנה והוא מפריש עוד צוף אל הגביע. הדבורה מצדה משחררת ארס דבורים (חומצה פורמית, הידועה גם כחומצת נמלים) אל

הפרח, מה שמאפשר את התחיות הצמח והמשך קיומו. על פי שטיינר, החומצה הפורמית היא הסובסטרנציה המאפשרת לרוח לאחוז בחומר, שכן היא מושכת את הנפשי והרוחני אל הגופני. ישות הצמח וישות הדבורה מתאחדות. נוצר כאן מפגש בו הצמח חווה את עצמו בדבורה, מבלי לוותר על הייחודיות שלו, וכך גם הדבורה חווה את הצד האחר של ישותה בצמח.⁵ שתי האיכויות המקוטבות – הדבורה המגיעה מן ההיקף הקוסמי והפרח הצומח מן המרכז הארצי – מתאחדות בגביע הלב השמשי ומבטאות את ייחודן בכל קוטב של פעימת הלב.⁶

צוף שמשות

המים העולים מן השורש בצמח כלפי מעלה עוברים זיכוכ, טיהור באש השמש המוטמעת בעלים (בתהליך המוכר לנו כפוטוסינתזה) ומותמרים לצוף מתקתק בגביע הפרח. את תהליך הזיכוכ הזה הדבורים ממשיכות בחום הכוורת, תוך הוספת ארס הדבורים המחייה, ויוצרות ממנו דבש. דבש הדבורים הוא אם כן פרי האיחוד של ישות הצמח עם ישות הדבורה. הצוף, שהפך לסירופ באמצעות השריפה המסחרת של השמש – המתבטאת בישות הצמח ובישות הדבורה – הופך "למשקה-שרף". בספרו **קוסמוס האני**⁷ מדבר גאורג גלצר על רוחות השרפים כישויות שעברו טיהור דרך האש,

דרך השריפה. ישויות השרפים, רוחות האהבה, מתוארות על ידי שטיינר כנעות מכוכב שמש לכוכב שמש ברחבי הגלקסיה. כאשר מתבוננים במעוף הדבורה מפרח-שמש לפרח-שמש, האם אין היא לוקחת חלק באופן כלשהו במחוות של רוחות האהבה על פני האדמה? האם במעופה מפרח-שמש אחד למשנהו אין היא מהדהדת את תנועת השרפים ברקיע?

ישות הדבורה פועלת בענווה מתוך ויתור על העצמי במידה הנעלה ביותר. את כוורת הדבורים משווה שטיינר לראש האדם. במחזור ההרצאות **האדם כסימפונייה של מילת הבריאה**, מדבר שטיינר על נחיל הדבורים כעל ראש ללא קרקפת. מבחינה רוחנית, הפעילות בנחיל הדבורים מגלמת את אותה איכות המתקיימת בראש.

את העמלות קושר שטיינר עם תאי הדם, ואת הזכרים הוא קושר עם תאי העצב (את המלכה ניתן להשוות לתאי הגזע). הדבורית, בה פועלות הדבורים כישויות שמשיות, מביאה לידי ביטוי את מהות גולגולת האדם. דומה כי ישות הדבורה, על תפקודה המסור בכל הרבדים, במהותה חסרת האנוכיות ועוד יותר מזה, בהתנחלות מושבת הדבורים, מבקשת להסב את תשומת לבנו למסתורין העמוק מכול – למסתורין של גולגולת, המסתורין של האהבה.

1. שטיינר, **דבורים**, הרצאה 1, תרגום: אלישע אבשלום, הוצאת תלחן, GA 348.
2. שטיינר, **האפוקליפסה**, הרצאה 8, תרגום: עלי אלון, ספרי מיקרוקוסמוס, GA 104.
3. מ. מטרלינק, **חיי הדבורים**, הוצאת הדר, 1967, עמ' 23-24.
4. שטיינר, **האדם כסימפונייה של מילת הבריאה**, תרגום: עלי אלון, הוצאת חירות, GA 230.
5. ג. גלצר, **פרפר ופרח**, תרגום: צבי מדר, הוצאת ניצת השחר, עמ' 227-228.
6. שטיינר, **דבורים**, הרצאה 7, תרגום: אלישע אבשלום, הוצאת תלחן, GA 348.
7. ג. גלצר, **קוסמוס האני**, חומר עבודה לחוקר בדרך אל חכמת כוכבים חדשה, תרגום: צבי מדר, הוצאת ניצת השחר, עמ' 34.

ניצן שפילמן מחנך-מרפא, דבוראי ביו-דינמי, חקלאי ביו-דינמי, עוסק ביעוץ וזימות ביו-דינמית, מלמד חקלאות ביו-דינמית בהרדוף. nizanspl@gmail.com